

בְּשֵׁם ה', אֵל עֹלָם (בראשית כא, לג).

תּוֹרַת חֻכִּים, מִקּוֹר חַיִּים לְסוֹר, מִמִּקְשֵׁי מוֹת (משלי יג, יד).

סֵפֶר רְבִיעִי וְהוּא סֵפֶר נָשִׁים

הַלְכוֹתָיו חֲמֵשׁ, וְזֶה הוּא סְדוּרָן: הַלְכוֹת אִישׁוֹת, הַלְכוֹת גְּרוּשִׁין, הַלְכוֹת יְבוּם וְחִלְצָה, הַלְכוֹת נַעֲרָה בְּתוּלָה, הַלְכוֹת סוּטָה.

הַלְכוֹת אִישׁוֹת. יֵשׁ בְּכָלֶלָן אַרְבַּע מִצְוֹת שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּי מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פְּרָטָן: (א) לִשְׂאֵא אִשָּׁה בְּכַתְּבָה וְקִדּוּשִׁין; (ב) שְׂלֹא תַבְעִיל אִשָּׁה בְּלֹא כְּתָבָה וְקִדּוּשִׁין; (ג) שְׂלֹא יִמְנַע שָׂאֵר כְּסוֹת וְעוֹנָה; (ד) לְפָרוֹת וּלְרַבּוֹת מִמֶּנָּה.

הַלְכוֹת גְּרוּשִׁין. יֵשׁ בְּכָלֶלָן שְׁתֵּי מִצְוֹת אַחַת מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְהוּא שְׂיִגְרֹשׁ הַמְּגֻרֶשׁ בְּסֵפֶר; שְׁנִיָּה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, וְהִיא שְׂלֹא יַחְזִיר גְּרוּשָׁתוֹ מִשְׁנִשְׂאָתָה.

הַלְכוֹת יְבוּם וְחִלְצָה. יֵשׁ בְּכָלֶלָן שְׁלוֹשׁ מִצְוֹת שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה, וְאַחַת מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פְּרָטָן: (א) לִיָּבֹם; (ב) לְחִלְצֵן; (ג) שְׂלֹא תִנָּשֵׂא יָבֻמָּה לְאִישׁ זָר עַד שֶׁתִּסּוֹר רְשׁוֹת הַיָּבֹם מֵעָלֶיהָ.

הַלְכוֹת נַעֲרָה בְּתוּלָה. יֵשׁ בְּכָלֶלָן חֲמֵשׁ מִצְוֹת שְׁלוֹשׁ מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּי מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פְּרָטָן: (א) לְקַנֵּס הַמִּפְתָּה; (ב) שְׂיִשְׂא הָאוֹנֵס אֲנוֹסָתוֹ; (ג) שְׂלֹא יִגְרֹשׁ הָאוֹנֵס; (ד) שֶׁתִּשָּׁב אֶשֶׁת מוֹצִיא שֵׁם רָע תַּחַת בַּעֲלָהּ לְעוֹלָם; (ה) שְׂלֹא יִגְרֹשׁ מוֹצִיא שֵׁם רָע אֶת אִשְׁתּוֹ.

הַלְכוֹת סוּטָה. יֵשׁ בְּכָלֶלָן שְׁלוֹשׁ מִצְוֹת אַחַת מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּים מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פְּרָטָן: (א) לַעֲשׂוֹת לְסוּטָה כְּתוּרַת הַקְּנָאוֹת הַסְּדוּרָה בְּתוּרָה; (ב) שְׂלֹא לִתֵּן שֶׁמֶן עַל קְרִבָּנָה; (ג) שְׂלֹא לִתֵּן עָלָיו לְבוּנָה.

נִמְצְאוּ כָּל הַמִּצְוֹת הַנִּכְלָלוֹת בְּסֵפֶר זֶה, שֶׁבַע עֶשְׂרֵה מִצְוֹת מִהֵן תִּשַּׁע מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁמוֹנֶה מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה.

הַלְכוֹת אִישׁוֹת

יֵשׁ בְּכָלֶלָן אַרְבַּע מִצְוֹת שְׁתֵּי מִצְוֹת עֲשֵׂה, וּשְׁתֵּי מִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה; וְזֶה הוּא פְּרָטָן: (א) לִשְׂאֵא אִשָּׁה בְּכַתְּבָה וְקִדּוּשִׁין; (ב) שְׂלֹא תַבְעִיל אִשָּׁה בְּלֹא כְּתָבָה וְקִדּוּשִׁין; (ג) שְׂלֹא יִמְנַע שָׂאֵר כְּסוֹת וְעוֹנָה; (ד) לְפָרוֹת וּלְרַבּוֹת מִמֶּנָּה. וּבִאֹר מִצְוֹת אֵלּוּ בְּפָרְקִים אֵלּוּ.

הַלְכוֹת אִישׁוֹת פֶּרֶק א

א. קִדְּם מִתֵּן תּוּרָה, הִזָּה אָדָם פּוֹגַע אִשָּׁה בְּשׁוֹק אִם רָצָה הוּא וְהִיא לִשְׂאֵא אוֹתָהּ מִכְּנִיסָה לְבֵיתוֹ וּבּוֹעֵלָה בֵּינוּ לְבֵין עֲצָמוֹ, וְתִהְיֶה לוֹ לְאִשָּׁה. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּנָה תּוּרָה, נִצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל שְׂאֵם יִרְצָה הָאִישׁ לִשְׂאֵא אִשָּׁה יִקְנֶה אוֹתָהּ תַּחֲלָה בְּפָנֵי עֲדִים, וְאַחֵר כִּף תִּהְיֶה

לו לאשה: שנאמר "כי-יקח איש, אשה; ובא אליה" (דברים כב, יג).

ב. ולקוחין אלו, מצות עשה שלתורה הם. ובאחד משלושה דברים האשה נקנית בפסך, או בשטר, או בביאה; ושלשתן, מן התורה. ולקוחין אלו, הן הנקראין קדושין או ארוסין, בכל מקום; ואשה שנקנית באחד משלושה דברים אלו, היא הנקראת מקדשת או מארסת.

ג. וכיון שנקנית האשה ונעשית מקדשת אף על פי שלא נבעלה ולא נכנסה לבית בעלה, הרי היא אשת איש; והבא עליה חוץ מבעלה, חייב מיתת בית דין, ואם רצה לגרש, צריכה גט.

ד. קדם מתן תורה, היה אדם פוגע אשה בשוק אם רצה הוא והיא נותן לה שכרה, ובוזעל אותה על אם הדרך והולך לו; וזו היא הנקראת קדשה. משנתנה התורה, נאסרה הקדשה שנאמר "לא-תהיה קדשה, מבנות ישראל" (דברים כג, יח); לפיכך כל הבועל אשה לשם זנות, בלא קדושין לוקה מן התורה, מפני שבעל קדשה.

ה. כל שאסר ביאתן בתורה וחיב על ביאתן כרת, והן האמורות בפרשת "אחרי מות" (ויקרא טז, א), הן הנקראין עריות; וכל אחת מהן, נקראת ערוה, כגון אם ואחות ובת וכיוצא בהן.

ו. ויש נשים אחרות שאסורות מפני הקבלה, ואסורן מדברי סופרים; והן הנקראות שניות, מפני שהן שניות לעריות, וכל אחת מהן, נקראת שניה. ועשרים אשה הן, ואלו הן: (א) אם אמו, וזו אין לה הפסק, אלא אפלו אם אם אמו עד מעלה מעלה, אסורה; (ב) ואם אבי אמו בלבד; (ג) ואם אביו, וזו אין לה הפסק, אלא אפלו אם אם אביו עד למעלה, אסורה; (ד) ואם אבי אביו בלבד; (ה) ואשת אביו, וזו אין לה הפסק, אפלו אשת יעקוב אבינו, אסורה על אחד ממנו; (ו) ואשת אבי אמו בלבד; (ז) ואשת אחי האב, מן האם; (ח) ואשת אחי האם, בין מן האם בין מן האב; (ט) וכלת בנו, וזו אין לה הפסק, אפלו כלת בן בן בנו עד סוף העולם, אסורה עד שתהיה אשת אחד ממנו, שניה על יעקוב אבינו; (י) וכלת בתו בלבד; (יא) ובת בת בנו בלבד; (יב) ובת בן בנו בלבד; (יג) ובת בת בתו בלבד; (יד) ובת בן בתו בלבד; (טו) ובת בן בן אשתו בלבד; (טז) ובת בת אשתו בלבד; (יז) ואם אם אבי אשתו בלבד; (יח) ואם אב אם אשתו בלבד; (יט) ואם אם אב אשתו בלבד; (כ) ואם אב אבי אשתו בלבד. נמצאו השניות שאין להן הפסק, ארבע אם האם עד למעלה, ואם האב עד למעלה, ואשת אבי האב עד למעלה, ואשת בן בנו עד למטה.

ז. כל שאסר ביאתו בתורה ולא חיב עליו כרת, הן הנקראים אסורי לאוין; ועוד, נקראין אסורי קדשה. ותשעה הן, ואלו הן: אלמנה לכוהן גדול; גרושה, או זונה, או חללה בין לכוהן גדול, בין לכוהן הדיוט; וממזרת לבן ישראל, וכן בת ישראל לממזר; ובת ישראל לעמוני, ומואבי; ובת ישראל לפצוע דבא, וכרות שפכה; וגרושתו, אחר שנשאת לאחר; ויבמה שנשאת לזר, ועדין רשות היבם עליה.

ח. החלוצה, הרי היא כגרושה; והיא אסורה לכוהן מדברי סופרים. והנתינים הרי הם כממזרים, אחד זכרים ואחד נקבות;

וְאִסּוּרֵם מִדְּבַרֵי סוּפְרִים. וּבְהִלְכוֹת אִסּוּרֵי בִיאָה, יִתְבָּאֵר לָךְ מֶה
הֵם הַנְּתִינִים.

ז. וַיֵּשׁ שְׂאִסּוּר בִּיאָתָן בַּעֲשֵׂה, וַאֲיֵנָן מַחֲיִבֵי לְאוּיָן. וּשְׁלוּשָׁה
הֵם מִצְרֵי וְאֲדוּמֵי דוֹר רֵאשׁוֹן וְדוֹר שֵׁנִי, אֶחָד זְכָרִים וְאֶחָד
נְקִיבוֹת; וּבַעֲוֹלָה לְכוּהֵן גָּדוֹל: לְפִי שְׁלֹא נֶאמַר בְּאֵלֹו לֹא יָבוֹא
אוֹ לֹא יִקַּח, אֲלָא מְכַלֵּל שֶׁנֶּאמַר "דוֹר שְׁלִישִׁי יָבֵא לָהֶם" (דְּבָרִים
כג, ט), אֲתָה לְמִד שְׁדוֹר רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי לֹא יָבוֹא; וּמְכַלֵּל שֶׁנֶּאמַר
"וְהוּא, אִשָּׁה בְּתוּלִיָּה יִקַּח" (וִיקְרָא כא, יג), אֲתָה לְמִד שְׁאִינָה
בְּתוּלָה לֹא יִקַּח. וְלֹאוּ הֵבֵא מְכַלֵּל עֲשֵׂה, הֲרִי הוּא כַּעֲשֵׂה.